

Súd: Krajský súd Trenčín
Spisová značka: 27Co/98/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3122207115
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 12. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Alena Záhumenská
ECLI: ECLI:SK:KSTN:2023:3122207115.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trenčíne v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Aleny Záhumenskej a sudkýň JUDr. Ľubice Bajzovej a Mgr. Martiny Trnavskej v spore žalobcu A. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom C. D. XXX/XX, E., proti žalovaným 1/ F. C., nar. XX.XX.XXXX, bytom G. XXXX, H., I. J., zastúpenej C. C. K., nar. XX.XX.XXXX, bytom J. XXXX/XX, L. M. L., 2/ A. C., bytom G. XXXX, H., I. J., zastúpenému F. C., nar. XX.XX.XXXX, bytom G. XXXX, H., I. J., 3/ C. C., nar. XX.XX.XXXX, bytom N. XXX/XX, E. E., 4/ C. L., nar. XX.XX.XXXX, bytom N. XXXX/X, E., 5/ C. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom L. XXXX/X, E., 6/ B. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom H. XXX/XX, E. - G., 7/ C. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom O. X a 8/ K. L. C., nar. XX.XX.XXXX, bytom D. K. XXX, E., žalovaní 3/ - 8/ všetci zastúpení C. C. K., nar. XX.XX.XXXX, bytom J. XXXX/XX, L. M. L., o určenie dedičskej nespôsobilosti, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Trenčín zo dňa 26. júna 2023, č.k. 18C/63/2022-229 takto

rozhodol:

Rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku II. a v súvisiacom výroku III. o trovách konania potvrdzuje. Vo výroku I. odvolanie žalobcu odmieta.

Žalovaní majú proti žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konanie v rozsahu 100 %.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie výrokom I. konanie voči žalovanému A. C. z dôvodu späťvzatia žaloby žalobcom proti tomuto žalovanému podľa § 145 ods. 2 CSP zastavil. Výrokom II. žalobu zamietol. Výrokom III. žalovaným 1/ - 8/ voči žalobcovi priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%. Právne svoje rozhodnutie odôvodnil ust. § 469 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“), § 194 Civilného mimosporového konania (ďalej len „CMP“). V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že žalobca sa podanou žalobou domáhal určenia, že žalovaní 1/ - 8/ nie sú spôsobilí dedič po ich matke z dôvodu, že sa dopúšťali zavrhnutia hodného konania proti prejavu poručiteľovej poslednej vôle. Toto ich konanie spočívalo v nepretržitom nevhodnom správaní sa voči matke, F. B., voči nemu a voči jeho priateľke B. A., ktorá s ním a s jeho matkou žila od roku 2010 až doposiaľ v spoločnej domácnosti. Poukázal na prepúšťacie správy z nemocnice, z ktorých vyplynulo, v akom stave bola matka po tom, čo sa od roku 2018 o ňu akože starali žalovaní. Podávali jej mastné jedlá, bola v zime, odopierali jej WC, nepodávali jej lieky, nechávali ju cez noc samú na prízemí uzamknutú, čím jej obmedzovali osobnú slobodu. V roku 2019 sa snažili vykonštruovať jeho údajné protiprávne konanie neposkytnutia pomoci matke po páde, keď bola doma sama uzamknutá. Spadla asi po požití alkoholu, ktorý jej tiež dopriali. Nekalým spôsobom, a to uvádzaním nepravdivých informácií o jeho údajne nevhodnom správaní ju pod psychickým tlakom (boli s ňou niekedy aj desiati) dali podpísať závet, dotlačili ju k napísaniu darovacej zmluvy mimo jeho osoby, čo malo za následok, že na dedenie nezostalo takmer nič. Nestarali sa o jeho obydľie, za ktoré si v inom súdnom konaní pýtajú od neho finančné prostriedky. Zdôraznil, že za opovrhnutia hodné správanie žalovaných považuje to, že v dedičskom konaní zapreli majetok matky ako aj to, že s matkou spisovali rôzne závet, ktoré vyšli najavo v dedičskom konaní. Matke

odopierali zdravotnú starostlivosť, vypúšťali vodu z kúrenia a takto mu robili naprieky, keď on jediný sa chcel o matku starať. Dodal, že na podanie žaloby o určenie dedičskej nespôsobilosti odkázaný v dedičskom konaní notárom nebol. Bol odkázaný na podanie žaloby o neplatnosť závetu, čo aj urobil, pričom notára informoval aj o podaní tejto žaloby. Súd prvej inštancie mal zo zápisnice z pojednávania napísanej na Notárskom úrade JUDr. Lucie Svítkovej dňa 12.10.2022 v konaní vedenom pod sp. zn. 11D/259/2021, Dnot 50/2021 za preukázané, že notárka v rámci dedičského konania po poručiťke F. B. oboznámila, že poručiťka zanechala závet, ktorý spísala vlastnou rukou dňa 05.09.2019 a v ktorom za svojich dedičov ustanovila svoje deti, žalovaných 1/, 3/ - 8/ a súčasne vydedila žalobcu. Žalobca namietol dôvody vydedenia, a preto bol notárkou poučený, že mu bude doručené uznesenie, podľa ktorého bude potrebné podať v stanovenej lehote žalobu o určenie, že dôvody vydedenia nie sú dané, alebo že závet je absolútne neplatný. Súd prvej inštancie konštatoval, že z predmetnej zápisnice nevyplývalo, že by žalobca namietal dedičskú nespôsobilosť žalovaných 1/, 3/ - 8/. Pokiaľ uviedol, že súrodenci by nemali dedič s ohľadom na to, ako sa k matke i k nemu počas jej života správali, súd prvej inštancie ustálil, že sa jednalo len o konštatovanie bez bližšieho tvrdenia skutočností naplňajúcich skutkovú podstatu dedičskej nespôsobilosti. Žalobca neuvádzal žiadne také konanie žalovaných 1/, 3/ - 8/, z ktorého by bolo zrejmé, že by sa títo dopustili trestného činu voči zákonom stanoveným osobám alebo že by sa dopustili zavrhnutiahodného konania voči poručiťkinej poslednej vôli. Nebol preto dôvod odkazovať dedičov, ktorých dedičské právo by sa javilo ako menej pravdepodobné, na podanie žaloby. Dodal, že v tomto prípade by takými dedičmi, ktorých dedičské právo by sa javilo ako menej pravdepodobné, boli práve žalovaní 1), 3) - 8). Práve oni by boli aktívne vecne legitimovaní na podanie príslušnej žaloby. Vzhľadom na uvedené súd prvej inštancie dospel k záveru, že žalobca nie je aktívne vecne legitimovaný na podanie žaloby o určenie dedičskej nespôsobilosti, keďže z tohto pohľadu sa jeho dedičské právo nejaví byť menej pravdepodobné. Pre úplnosť súd prvej inštancie dodal, že pokiaľ žalobca v konaní poukazoval na nevhodné správanie sa žalovaných 1/, 3/ - 8/ aj voči nemu, čo dokladoval množstvom listinných dôkazov, táto skutočnosť nemá vplyv na ich dedičskú spôsobilosť, nakoľko v dedičskom konaní po poručiťke F. B. nie je významným vzájomné správanie sa dedičov voči sebe. Významným by bolo len také konanie dedičov voči poručiťke, ktorým by prípadne boli naplnené znaky skutkovej podstaty niektorého z trestných činov (čo žalobca ani netvrdil), prípadne také konanie, ktoré by bolo namierené proti prejavu poslednej vôle poručiťky. Takým konaním by bolo napríklad pozmeňovanie závetu poručiťky, na ktoré žalobca v rámci svojej žaloby poukazoval, avšak ani v domnení svojej aktívnej vecnej legitimácie tieto svoje tvrdenia nijak nepreukázal, keď z predloženého závetu nevyplývalo, že by tento bol nejakým spôsobom pozmeňovaný. Iné správanie žalovaných 1/, 3/ - 8/ voči poručiťke ako ich matke, ktoré tvrdil žalobca (odopieranie zdravotnej starostlivosti, vypustenie vody z kúrenia, podávanie mastných jedál a alkoholu a pod.) by nebolo spôsobilé privodiť ich dedičskú nespôsobilosť, pretože hoci by bolo namierené voči poručiťke, nebolo by namierené voči jej poslednej vôli. O trovách konania súd prvej inštancie rozhodol tak, že nakoľko v danej veci boli v celom rozsahu úspešní žalovaní 1/, 3/ - 8/ titulom zamietnutia žaloby a žalovaný 2) titulom zavinenia zastavenia konania zo strany žalobcu, keď tento zobral žalobu voči žalovanému 2) späť, čím zaviniel zastavenie konania voči tomuto žalovanému, priznal im nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % proti žalobcovi (§ 262 ods. 2 CSP).

2. Proti rozsudku súdu prvej inštancie podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalobca. Navrhol, aby odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Súdu prvej inštancie vytýkal porušenie práva na spravodlivý proces (§ 365 ods. 1 písm. b/ CSP) dôvodiac tým, že bolo umožnené C. K., aby žalovaní v tomto procese zastupovali aj napriek upozorneniu, že táto osoba sa chce na ňom obohatiť a totožných žalovaných už zastupuje v najmenej dvoch súdnych konaniach na Okresnom súde v Trenčíne. K späťvzatiu žaloby voči žalovanému 2/ uviedol, že konal v dobrej viere z dôvodu, že súd prvej inštancie neprihliadol na jeho stav hmotnej núdze a to, že v tomto konaní nie je právne zastúpený, pričom sa snažil získať údaje o deťoch všetkých žalovaných, ktorých tiež považuje za dedičov nespôsobilých v tomto konaní. Žiadal rozšíriť okruh žalovaných o deti žalovaných prostredníctvom súdnych úradníkov na Okresnom súde v Trenčíne, ako aj pridať A. C. na stranu žalovaných. Súdu prvej inštancie vytýkal, že zamietnutie žaloby bolo v čase, kedy požiadal, aby bola JUDr. Svítková vypočutá vo veci neplatnosti závetu vedeného na Okresnom súde Trenčín pod sp. zn. 15C/62/2022, ktoré ešte nie je právoplatne ukončené. Mal za to, že v danej veci bolo preto rozhodnutie predčasné. Odvolanie podal aj proti výroku o náhrade trov konania, ktorý výrok považoval za nesprávny a nespravodlivý. Opätovne poukázal na stav hmotnej núdze, v ktorom sa dlhodobo nachádza po tom, ako žalovaní nerešpektujú rozhodnutie Krajského súdu v Trenčíne o neodkladnom opatrení, t.j. povinnosti žalovaných dodávať mu teplú a studenú pitnú vodu. Nerešpektovaním vyššie uvedeného neodkladného opatrenia, t.j. zastavením pitnej mu spôsobili zhoršenie zdravotného stavu

a zdravotného stavu aj jeho matky. Podľa tvrdenia žalobcu uvedený súd prvej inštancie vôbec nebral do úvahy.

3. V doplnenom odvolaní žalobca zaslal vyjadrenie žalovaných k žalobe o neplatnosť závetu, ktoré je podľa žalobcu hlavným dôkazom o krivých výpovediach žalovaných, že závet spísaný vlastnou rukou F. B. bol súčasne aj vydedením, čo považoval za neprípustné. Podľa žalobcu závet nespĺňa náležitosti právoplatného dokumentu, ale iba pranie žalovaných, pričom sa jednalo o psychický nátlak, čo sami žalovaní potvrdili uvedením skutočností, že jej pri tom asistovali (spisovanie závetu), avšak listina neobsahuje podpisy žiadnych svedkov.

4. Žalovaní v písomnom vyjadrení k podanému odvolaniu a k doplnenému odvolaniu uviedli, že s ich splnomocneným zástupcom sa osobne poznajú, rovnako sa ich zástupca sa poznal aj so zomrelou F. B.. S ohľadom na skutočnosť, že poznal stav vecí, spôsoby a vnímanie konania žalobcu zo strany zomrelej a ostatných žalovaných, v danej veci ich zastupuje na základe plnej moci v zmysle predpisov civilného práva. Viaceré prebiehajúce konania a žaloby podávané žalobcom zaťažujú nielen žalovaných, ale aj ich zástupcu. Uviedli, že nakoľko konanie žalobcu posúdili ako konanie mala fide s cieľom zasahovať do práv iných ako aj poškodzovať ich osobnostné práva, k nepravdám a krivým obvineniam žalobcu sa vyjadrovať nebudú, nebudú sa vyjadrovať k procesnej stránke, odvolacím dôvodom žalobcu ani k neuneseniu dôkaznej povinnosti žalobcu.

5. Žalobca v písomnej replike k vyjadreniu žalovaných vyzval žalovaných na doplnenie údajov o svojich deťoch v znení, aby doplnili dátumy narodenia a adresu ich trvalých pobytov. Opätovne poukázal na dôvody, na základe ktorých by mal súd rozhodnúť o dedičskej nespôsobilosti žalovaných a ich detí aj vzhľadom na fakt, že sa dopúšťali úžery a vydierania žalobou, v zmysle ktorej sa domáhajú finančných nárokov za údajné nadužívanie nehnuteľnosti pod sp.zn. 23C/64/2017, o ktorú sa nikdy nestarali. Na základe uvedeného žiadal odvolací súd, aby preskúmal konanie vedené pod sp. zn. 23C/64/2017, v ktorom priebežne predkladal dôkazy a fakty o správaní žalovaných a ich detí voči nemu, B. A. a jeho matke. Ďalej žiadal odvolací súd, aby si vyžiadal spis v súčinnosti od ORPZ Trenčín (vyšetrovateľ p. D.), ktorá rieši šikanózný podnet na jeho osobu za údajné ohováranie, rovnako zdravotnú dokumentáciu od C. P. a C. O., nakoľko pri hospitalizácii jeho matky chýbala celá zdravotná dokumentácia a mal za to, že ju žalovaní úmyselne nepredkladali na geriatrické oddelenie Fakultnej nemocnice v E.. Poukázal na stav rodinného domu na Q. C. I. XX E., ktorý nebol spôsobilý na opatrovanie jeho matky s tým, že žalovaní vypúšťali vodu z kúrenia, boli tam staré okná, ktoré netesnili, pri matke fajčili a podávali jej k liekom alkohol. Poukázal na dôkazy nachádzajúce sa v spise sp. zn. 23C/64/2017 a 24C/64/2019. Pod nátlakom žalovaní získali od jeho matky, ktorá okrem iného trpela depresiami, spísanie závetu a podpis na darovacej zmluve. Úmyselne zatajili pred notárkou pravdivý zdravotný stav matky. Matka nevedela ani podpísať prepúšťaciu správu, nebola schopná sa sama rozhodnúť, či má podstúpiť vážnu operáciu.

6. Žalovaní v písomnej duplike k replike žalobcu uviedli, že k podaniam žalobcu sa vo všetkých ním zahájených konaniach vyjadrili zrozumiteľne, označili a predložili súdu dôkazy, o ktoré opierajú svoje tvrdenia, avšak domnievajú sa, že žalobca chce svoje nepravdy presadiť aj napriek ich zásadnému rozporu s realitou a skutkovým stavom. K úmyselnému porušovaniu práv zo strany žalobcu voči žalovaným patrí aj úmyselné ignorovanie práv ostatných spoluvlastníkov a z toho plynúce aj bezdôvodné obohatenie na strane žalobcu a jeho partnerky. Nad rámec už uvedeného krivého ohovárania a obviňovania žalovaných predložili ako dôkaz do konania o neplatnosti závetu prepis zvukovej nahrávky zomrelej F. B., ktorá je v priamom rozpore s tvrdeniami žalobcu. Ako ďalší dôkaz predložili prepis SMS správy, ktorú žalobca poslal vlastnej mame v čase, keď bola hospitalizovaná vo Fakultnej nemocnici v E., z ktorej vyplynuli nepravdivé tvrdenia žalobcu, ktorý sa voči matke dopúšťal agresívneho chovania zo zámerom ju z nehnuteľnosti vystaňovať. Z predložených dôkazov boli presvedčení o žalobcovej nenávisti voči zomrelej a žalovaným a ostatným dotknutým osobám, ktoré dostatočne formuluje vo svojich podaniach. Žalobca sa síce snažil vystupovať ako ten, ktorému záležalo na jeho matke, avšak napriek tomu, že býval o poschodie vyššie, minimálne 9 rokov sa o vlastnú matku nezaujímal a nebol ju navštíviť ani počas hospitalizácie v nemocnici. Pokiaľ išlo o tvrdenie žalobcu o nespôsobilosti jeho matky na právne úkony, toto vyvracia dostatok dôkazov, okrem iného sa v spise nenachádza dôkaz o obmedzení spôsobilosti na právne úkony. V ostatnom odkazovali na skoršie vyjadrenia.

7. Krajský súd v Trenčíne ako súd odvolací preskúmal vec podľa § 379 a § 380 CSP bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 385 ods. 1 CSP a dospel k záveru, že rozsudok súdu prvej inštancie

je potrebné v napadnutom výroku II. a v súvisiacom výroku III. o trovách konania podľa ust. § 387 ods. 1, 2 CSP ako vecne správne potvrdiť a vo výroku I. odmietnuť.

8. V preskúmvanej veci súd prvej inštancie žalobu žalobcu, ktorou sa domáhal určenia, že žalovaní 1-8 sú nespôsobilí dediť po poručiiteľke, ich matke F. B. (určenie dedičskej nespôsobilosti), zamietol, založiac svoje zamietajúce rozhodnutie prioritne na právnom názore o nedostatku aktívnej vecnej legitímácie na strane žalobcu a následne aj na nepreukázaní opodstatnenosti samotnej žaloby.

9. S poukazom na obsah podaného odvolania odvolateľa (žalobcu), ktorý namietal naplnenie dôvodu na odvolanie uvedeného v ust. § 365 ods. 1 písm. b/ CSP (porušenie práva na spravodlivý proces), je predmetom odvolacieho konania preskúmanie správnosti postupu a rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktorým súd prvej inštancie žalobu zamietol.

10. Odvolací súd za aplikácie ust. § 380 ods. 2 CSP z úradnej povinnosti predovšetkým posudzoval, či konanie pred súdom prvej inštancie nie je zaťažené vadou/vadami, ktorá/ktoré sa týka/týkajú procesných podmienok (odvolací dôvod uvedený v ust. § 365 ods. 1 písm. a/ CSP), existenciu ktorej vady nezistil a samotná odvolateľka v konkrétnostiach jej naplnenie ani netvrdila.

11. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle § 365 ods. 1 písm. b/ CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

12. Pokiaľ žalobca namietal zákonnosť zastupovania žalovaných splnomocneným zástupcom a argumentoval tým, že tento zástupca figuruje vo viacerých konaniach odvolaciu námietku vyhodnotil odvolací súd ako nedôvodnú. Z právnej úpravy obsiahnutej v ust. § 89 CSP vyplýva, že ak fyzická alebo právnická osoba bez oprávnenia poskytovať právne služby podľa zákona o advokácii alebo osobitných predpisov vystupuje vo viacerých konaniach ako všeobecný zástupca, súd zastúpenie sporovej strany takouto osobou v zmysle ust. § 89 ods. 2 CSP nepripustí. Ide o tradičné procesné ustanovenie, ktoré okrem iného zamedzuje neoprávnenému a opakovanému poskytovaniu právnych služieb za odmenu (pokutníctvo). O zastupovanie vo viacerých konaniach ide spravidla vtedy, ak všeobecný zástupca vystupuje vo viac ako dvoch neskončených sporoch, ktoré spolu skutkovo nesúvisia. Pokiaľ ide právoplatne skončené konania možno zastupovanie všeobecným zástupcom v týchto konaniach zohľadniť a zástupcu v aktuálnom konaní nepripustiť za predpokladu, že medzi týmito konaniami existuje taká časová súvislosť (frekvencia výskytu), ktorá odôvodňuje záver, že zastupovanie zo strany všeobecného zástupcu nie je ojedinelé a jednorazové. Vzhľadom k tvrdeniam žalobcu, nemožno považovať zastupovanie zástupcu žalovaných vo viacerých konaniach, za činnosť opakujúcu sa s cieľom získania odmeny. Splnomocnený zástupca žalovaných, ktorý je s nimi v príbuzenskom vzťahu, zastupuje tých istých žalovaných vo viacerých konaniach z dôvodu, že ho žalovaní o to požiadali, pričom žalobca nepreukázal, že by tento zastupoval aj iných účastníkov konania, a to „za odmenu“.

13. Postupom súdu prvej inštancie tak nedošlo k takému nesprávnemu procesnému postupu, ktorý by znemožnil stranám uskutočňovať im patriace procesné práva v takej miere, že by došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces a nebola zistená ani tzv. iná vada konania, spôsobilá viesť k záveru, že jej následkom došlo k nesprávnemu rozhodnutiu vo veci a odvolacím prieskumom ex offio nebola zistená ani žiadna vada, týkajúca sa procesných podmienok, teda nedošlo z hľadiska vyššie uplatnených odvolacích námietok k naplneniu odvolacích dôvodov uvedených v ust. § 365 ods. 1 písm. b/ a d/ CSP.

14. Odvolací súd vo vzťahu k vzneseným odvolacím námietkam konštatuje, že nevzhladol naplnenie ani ďalších uvádzaných odvolacích dôvodov, a to z dôvodu, že súd prvej inštancie konal v súlade s ustanoveniami CSP, vo veci vykonal relevantné dôkazy na preukázanie sporných skutočností medzi stranami sporu, ktoré vyhodnotil v zmysle ust. § 191 a nasl. CSP, vo veci samej dospel k správny skutkovým zisteniam, na ktorých aj založil svoje rozhodnutie s tým, že zo zisteného skutkového stavu

vyvodil aj správny záver, ktorý náležite odôvodnil v zmysle § 220 ods. 2 CSP, a preto v spore nebolo zistené porušenie procesných práv majúcich za následok odňatie práva na spravodlivý proces, keďže sú správne, podrobné a presvedčivé a zákonu zodpovedajúce dôvody odôvodnenia napadnutého rozsudku, čím je rozsudok v súlade s ust. §220 ods. 2 CSP. Žalobca v odvolaní proti rozsudku súdu prvej inštancie neuviedol žiadne rozhodujúce skutočnosti, s ktorými by sa súd prvej inštancie v konaní nezaoberal a ktoré by neboli predmetom jeho posudzovania.

15. Z vykonaného dokazovania vyplynulo, že žalobca so žalovanými sú súrodenci. Ich matka F. B., J. E., nar. XX.XX.XXXX, naposledy bytom E. – R., C. D. XXX/XX, ktorá zomrela dňa XX.XX.XXXX, pre prípad svojej smrti zanechala holografný závet, ktorý bol napísaný vlastnou rukou poručiťky a poručiťkou vlastnoručne podpísaný zo dňa 05.09.2019. Ako vyplynulo z obsahu zápisnice z pojednávania na Notárskom úrade JUDr. Lucie Svitkovej dňa 12.10.2022 pod sp.zn. 11D/259/2021, Dnot50/2021, v zmysle tohto závetu poručiťka ustanovila za svojich dedičov- svoje deti: F. C., A. C., C. C., C. L., C. B., B. B., C. B., K. L. C.. Uvedenou listinou zároveň vydedila svojho syna A. B., ktorý po vyhlásení závetu namietol dôvody vydedenia a považoval celý závet za neplatný. Súčasne uviedol, že súrodenci by nemali dediť s ohľadom na to, ako sa k matke a k nemu správali aj počas jej života.

16. Preskúvanie vecnej legitímácie, či už aktívnej (na strane žalobcu) alebo pasívnej (na strane žalovaného), je imanentnou súčasťou súdneho konania (viď napr. rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 2 Cdo 205/2009). Pred preskúmaním uplatňovaného nároku je teda nevyhnutné predovšetkým zistiť, či subjekty, ktoré vystupujú ako strany konania, sú skutočne účastníkmi hmotnoprávneho vzťahu, z ktorého žalobca (-ovia) odvodzuje (-ú) svoje subjektívne práva. Nedostatok vecnej legitímácie (aktívnej alebo pasívnej) vedie vždy k zamietnutiu žaloby meritórnym rozhodnutím.

17. Odvolací súd pripomína, že otázka vecnej legitímácie, rovnako aktívnej ako aj pasívnej, nie je otázkou podmienok konania, a teda ani jej nedostatok nie je vadou podmienok konania, ktorý by viedol k zastaveniu konania v prípade neodstrániteľnosti, resp. neodstránenia vady. Vecná legitímácia je otázkou hmotného práva a jej nedostatok, či na strane žalobcu (aktívna vecná legitímácia) alebo žalovaného (pasívna vecná legitímácia) musí viesť k zamietnutiu žaloby.

18. Tu treba tiež uviesť, že akýkoľvek vopred, v priebehu sporu vyslovený názor konajúceho súdu o existencii resp. neexistencii vecnej legitímácie nie je pre výsledok sporu rozhodujúci a nemôže zakladať nijaké legitímne očakávania strán sporu, a ani nijako zaväzovať konajúci súd. Podstatný, rozhodujúci záver o vecnej legitímácii je ten, ktorý konajúci súd vysloví v rozsudku o veci samej.

19. Podľa § 194 CMP, ak rozhodnutie o dedičskom práve závisí od zistenia sporných skutočností, odkáže súd uznesením po márnom pokuse o zmier toho z dedičov, ktorého dedičské právo sa javí ako menej pravdepodobné, aby určenie spornej skutočnosti uplatnil žalobou. Na podanie žaloby určí lehotu, ktorá nesmie byť kratšia ako jeden mesiac. Súd pokračuje v konaní s účastníkmi podľa výsledku sporu. Ak žaloba nebola podaná v lehote, ak bolo konanie o žalobe zastavené alebo ak bola žaloba odmietnutá, platí, že spor o dedičské právo bol rozhodnutý v neprospech žalobcu.

20. Podľa tohto ustanovenia platí, že ak rozhodnutie o dedičskom práve závisí od zistenia sporných skutočností, odkáže súd uznesením po márnom pokuse o zmier toho z dedičov, ktorého dedičské právo sa javí ako menej pravdepodobné, aby svoje právo uplatnil žalobou. Podľa judikatúry (porov. napr. rozsudok NS SR sp. zn. 2Cdo/108/2008, 1Cdo/187/2016) pritom táto žaloba nie je určovacou žalobou v zmysle § 137 CSP, ale osobitným typom žaloby, u ktorej naliehavý právny záujem vyplýva z právneho predpisu. To však platí len vtedy, pokiaľ podaná žaloba zodpovedá ustanoveniu § 194 CMP, teda pokiaľ sa žalobcovia skutočne domáhajú toho, na čo boli odkázaní uznesením súdu v konaní o dedičstve. Pokiaľ sa žalobcovia domáhajú určenia niečoho iného než na čo ich odkázalo toto uznesenie, nejde o žalobu podľa cit. § 194 CMP, ale o obyčajnú určovaciu žalobu podľa § 137 CSP, u ktorej je potrebné skúmať naliehavý právny záujem na žiadanom určení.

21. Vzhľadom na skutočnosť, že syn poručiťky (žalobca v tomto konaní) namietal dôvody vydedenia uvedené v záвете poručiťky zo dňa 05.09.2019, notár ako súdny komisár odkázal žalobcu na podanie žaloby na súd, ktorú žalobca podal a domáha sa neplatnosti závetu, ktoré konanie nie je právoplatne skončené. Zároveň podal aj predmetnú určovaciu žalobu podľa § 137 CSP. S prihliadnutím

k uvedenému, odhliadnuc od záveru súdu prvej inštancie o nedostatku aktívnej legitimácie žalobcu, je potrebné rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdiť ako vecne správne, aj keď z iných dôvodov.

22. Odvolací súd preto v zhode so súdom prvej inštancie poukazuje aj na ďalšie dôvody zamietnutia žaloby, a to, že žalobcu zaťažuje dôkazné bremeno spočívajúce v povinnosti v sporovom konaní tvrdiť a preukázať, že dôvody dedičskej nespôsobilosti existujú. Vo vzťahu k predmetu konania je nutné zopakovať, že žalobca vo vzťahu k tvrdeným skutočnostiam, že súrodenci by nemali dediť s ohľadom na to, ako sa k matke a k nemu správali počas jej života neunesol dôkazné bremeno tvrdenia o dedičskej nespôsobilosti dedičov. Pokiaľ chcel byť žalobca v konaní úspešný, bolo jeho povinnosťou tvrdenia o tom, že sa žalovaní dopúšťajú zavrhnutia hodného konania proti prejavu poručiteľovej poslednej vôle aj preukázať.

23. Podľa § 469 Občianskeho zákonníka nededí, kto sa dopustil úmyselného trestného činu proti poručiteľovi, jeho manželovi, deťom alebo rodičom alebo zavrhnutia hodného konania proti prejavu poručiteľovej poslednej vôle. Môže však dediť, ak mu porúčiteľ tento čin odpustil. Pre dedenie vyžaduje zákon dedičskú spôsobilosť dediča. Ak ju dedič nemá, nemôže dediť. Občiansky zákonník stanovuje v hore citovanom § 469 dve skutočnosti spôsobujúce dedičskú nespôsobilosť. Prvým prípadom, ktorý spôsobuje dedičskú nespôsobilosť je, ak sa osoba prichádzajúca do úvahy ako dedič dopustí úmyselného trestného činu proti poručiteľovi, jeho manželovi, deťom alebo rodičom. Druhým prípadom je, ak sa osoba prichádzajúca do úvahy ako dedič dopustí zavrhnutiahodného konania proti prejavu poručiteľovej poslednej vôle, nededí.

24. Z vyššie uvedeného teda vyplýva, že o dedičsky nespôsobilého dediča z dôvodu zavrhnutia hodného konania proti prejavu poslednej vôle poručiteľa môže ísť iba v tých prípadoch, kedy sa dedič dopustí konania, ktorým sa snaží vyvolať usporiadanie dedičskej postupnosti v rozpore s vôľou poručiteľa v tomto smere (napr. aby sa určitá osoba stala dedičom, alebo naopak, aby sa osoba, ktorú porúčiteľ určil závetom za svojho dediča, dedičom nestala). Zrejme pôjde o všetky druhy fyzického alebo psychického donútenia smerujúceho k zriadeniu závetu určitého obsahu, o konanie, ktorým bolo poručiteľovi zabránené prejaviť svoju skutočnú vôľu v závete či zriadiť, zmeniť alebo zrušiť závet, ako i o konanie, ktorého cieľom je potlačenie už zriadeného závetu, a to napríklad zničením listiny či zatajenie jej existencie, alebo jej sfaľovaním alebo podvrhnutím. Naproti tomu za konanie proti prejavu poslednej vôle poručiteľa v zmysle ustanovenia § 469 Občianskeho zákonníka nebude možné považovať také konanie dediča, ktorého cieľom bude dosiahnutie stavu, aby závetom povolaný dedič nenadobudol majetok, ktorý by mu inak mal podľa predmetného závetu pripadnúť (napríklad tým, že majetok poručiteľa zatají) bez toho, aby tým bola dotknutá posledná vôľa poručiteľa o okruhu jeho dedičov, pretože takéto konanie nesmeruje proti prejavu poslednej vôle poručiteľa.

25. V danej veci žalobca nepreukázal, že by konanie žalovaných smerovalo proti prejavu poslednej vôle poručiteľky, že by sa žalovaní dopustili zavrhnutia hodného konania proti prejavu poslednej vôle poručiteľky, alebo že by sa dopustili takého konania, ktorým by boli naplnené znaky skutkovej podstaty niektorého z trestných činov.

26. V nadväznosti na vyššie uvedené, odvolací súd považuje za potrebné poukázať tiež na princípy, ktorými je ovládané sporové konanie. Dôkazným bremenom sa rozumie procesná zodpovednosť strany sporu za to, že za konania neboli preukázané jeho tvrdenia, a z toho dôvodu muselo byť rozhodnuté o veci samej v jeho neprospech. Zmyslom dôkazného bremena je umožniť súdu rozhodnúť o veci samej i v takých prípadoch, keď určitá skutočnosť, významná podľa hmotného práva pre rozhodnutie o veci, nebola, alebo nemohla byť preukázaná. Žalobca má v prvom rade povinnosť tvrdenia. Na podporu svojho tvrdenia v zmysle ustanovenia § 132 CSP je žalobca povinný označiť dôkazy, ktoré podľa jeho názoru môžu prispieť k objasneniu veci a zároveň je povinný ich k žalobe pripojiť, ak to ich povaha pripúšťa. V ustanovení § 185 CSP je zavedený princíp formálnej pravdy, čo znamená, že súd pri rozhodovaní vychádza výlučne z dôkazov, ktoré mu navrhli strany sporu. Súd sa tak nemusí dostať k úplnému zisteniu pravdy vzhľadom na to, že si o spore môže urobiť svoj obraz iba v rozsahu, v akom mu ho vykreslia strany sporu svojimi tvrdeniami a súvisiacimi dôkazmi. Dôraz sa kladie na procesnú diligenciu strán sporu, čoho dôsledkom je obmedzenie dôkaznej iniciatívy súdu a jej presun takmer bezvýhradne na strany sporu, ktorými princípmi je a tiež bude nepochybne ovládané konanie tiež v posudzovanej veci, preto je na zodpovednosti strán sporu, ako sa z hľadiska produkovania tvrdení a

dôkazov s nimi vysporiadajú, keďže ich nečinnosť v tomto smere im legitímne nemôže priniesť iné, ako v neprospech tej strany, ktorá nebude dostatočne aktívna, vydané rozhodnutie.

27. Pokiaľ teda žalobca, tak ako konštatoval súd prvej inštancie v napadnutom rozsudku, v konaní poukazoval na nevhodné správanie sa žalovaných 1/, 3/ - 8/ voči nemu, čo dokladoval množstvom listinných dôkazov, táto skutočnosť nemá vplyv na ich dedičskú spôsobilosť, nakoľko v dedičskom konaní po poručiteľke nie je významným vzájomné správanie sa dedičov voči sebe. Rovnako tak správanie žalovaných 1/, 3/ - 8/ voči poručiteľke ako ich matke, ktoré tvrdil žalobca (odopieranie zdravotnej starostlivosti, vypustenie vody z kúrenia, podávanie mastných jedál a alkoholu a pod.) nie je spôsobilé privodiť ich dedičskú nespôsobilosť, pretože hoci by bolo takéto konanie namierené voči poručiteľke, nebolo by namierené voči jej poslednej vôli. Tak ako už bolo konštatované, žalobca v konaní neunesol dôkazné bremeno a nepreukázal skutočnosti spôsobujúce dedičskú nespôsobilosť žalovaných v zmysle § 469 Občianskeho zákonníka.

28. Keďže žalobca uviedol, že odvolanie podáva v celom rozsahu, odvolací súd potrebuje dodať, že späťvzatie žaloby voči žalovanému A. C. nemôže odvolať. Späťvzatie žaloby (aj keď len proti žalovanému 2/) je dispozitívnym úkonom žalobcu, ktorým je súd viazaný. Po späťvzatí žaloby nemôže žalobca dodatočne namietat', že jeho vôľa smerovala k inému následku, že konal v omyle, resp. že si nebol vedomý účinkov tohto úkonu. Späťvzatie žaloby v danom prípade proti žalovanému 2/ už nemôže žalobca odvolať, ani iným spôsobom negovať jeho právne následky. V tejto časti je preto potrebné odvolanie žalobcu podľa § 386 písm. b/ CSP odmietnuť, nakoľko ho podala osoba, ktorá na podanie odvolania už nie je oprávnená.

29. Pokiaľ žalobca v podanom odvolaní navrhoval, „aby boli všetky deti žalovaných pridané na stranu žalovaných“, odvolací súd konštatuje, že z dispozitívneho princípu vyplýva, že zodpovednosť na stanovenie okruhu subjektov konania má žalobca, keď podľa § 79 CSP na návrh žalobcu môže súd pripustiť, aby do konania pristúpil ďalší subjekt. Z dikcie ust. § 379 ods. 2 CSP, podľa ktorého na odvolacie konanie sa nepoužije ustanovenie o pripustení subjektu, ale výslovne vyplýva vylúčenie použitia ustanovení o pristúpení subjektov do konania.

30. Ďalšie odvolacie argumenty odvolací súd považoval pre rozhodnutie vo veci samej už za nerozhodné, bez potreby sa nimi osobitne vysporiadavať. Ani jeden z odvolacích dôvodov uplatnených žalobcom nebol naplnený. Z pohľadu logiky a argumentačnej súdržnosti nebolo možné odôvodneniu napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie vytknúť závažnejšie nedostatky. Do práva na spravodlivý súdny proces nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov (sp. zn. IV. ÚS 252/04) a rovnako neznamená ani to, aby účastník konania bol pred všeobecným súdom úspešný, teda, aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkou a právnymi názormi (I. ÚS 50/04).

31. Vzhľadom na uvedené právne závery, odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku II. a ako vecne správny a správne odôvodnený podľa § 378 ods.1,2 CSP potvrdil a vo výroku I. odvolanie podľa § 386 písm. b/ CSP odmietol.

32. K odvolacej námietke žalobcu, ktorou považoval rozhodnutie súdu prvej inštancie o trovách konania za nesprávne a nespravodlivé s poukazom na stav hmotnej núdze, v ktorom sa nachádza a domáhal sa odpustenia trov konania, odvolací súd konštatuje, že nakoľko dôvodnosť aplikácie ust. § 257 CSP nebola žalobcom preukázaná, potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie aj vo výroku o trovách konania medzi žalobcom a žalovanými ako vecne správny podľa ust. § 387 ods. 1, 2 CSP.

33. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP. V odvolacom konaní úspešným žalovaným vznikol nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu voči žalobcovi, ktorý úspech v odvolacom konaní nemal, a preto odvolací súd priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania žalovaným proti žalobcovi v rozsahu 100 %. Ani v odvolacom konaní dôvodnosť pre aplikáciu ust. § 257 CSP nebola žalobcom preukázaná.

34. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP).

35. Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Trenčíne pomerom hlasov tri ku nule (§ 393 ods. 2 CSP).

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP), v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).